

Udlandets Bureauer for Arbejdsstatistik.

Af

cand. polit. Johs. Dalhoff.

Den Del af den officielle Statistik, der har de Arbejderklassen særlig vedrørende Forhold — de sociale Forhold — til Genstand, er i de senere Aar bleven stadig større. Det bliver mere og mere nødvendigt at have disse Spørgsmaal klart belyste, baade for Lovgivningen, der skal give Reformerne, for Administrationen, der skal foreslaa og udføre dem, og for Arbejderklassen, der skal nyde Fordelen af dem.

Den naturlige Følge af, at dette socialstatistiske Arbejde er vokset saa stærkt, er da bleven den, at det i mange Lande er bleven udskilt som et Led for sig fra den øvrige Administration, enten som en selvstændig Institution eller i Tilknytning til den øvrige Statistik, til Fabrikinspektionen, Arbejdsraadene eller lignende. Det, der i det følgende skal omtales, er da ikke al officiel Statistik om sociale Forhold, men kun den, der udgaar fra særlige Arbejdsbureauer, og ikke hele disses Virksomhed, men kun den statistiske, altsaa ikke Fabrikinspektion, Voldgift, Udarbejdelsen af Love eller hvad andre Opgaver de nu har i de forskellige

Lande. Endelig kan der ikke være Tale om at komme ind paa nogen nøjere Gennemgang eller Redegørelser for Resultaterne af de mange statistiske Værker, de i Aarenes Løb har spredt ud over Verden, men kun om en Fremdragen af Hovedtrækkene af denne officielle arbejdsstatistiske Litteratur*).

Nordamerika.**)

De Forenede Stater har Æren af at have været Banebryder paa de arbejdsstatistiske Bureauers Omraade, idet omtrent 20 Stater foruden Unionen havde oprettet saadanne, inden nogen Stat i Europa endnu kendte nogen tilsvarende Institution. Forøvrigt er rigtignok Amerikas Fortjenester paa Statistikens Omraade ikke betydelige. Det kunde synes som om de forholdsvis store Anstrængelser og Omkostninger har virket afskrækkende paa Amerikanerne, naar det kun gjaldt Undersøgelser af nærmest videnskabelig Interesse, men paa dette ene Felt, Statistiken over Produktionen, Arbejds løn, Fagforeninger, Strejker osv., her laa Værdien for det praktiske økonomiske Liv mere lige for,

*) Jfr.: Die Fortschritte der amtlichen Arbeitsstatistik in den wichtigsten Staaten. 1904. Herausgegeben von dem kaiserlichen statistischen Amt, Abteilung für Arbeitsstatistik. — Bulletin of the Bureau of Labor, Nr. 54, September 1904. Washington. — Reichs-Arbeitsblatt, III Jahrg., Nr. 3. S. 199. — Handwörterbuch der Staatswissenschaften I, S. 970.

***) Petersen-Studnitz: Bureauerne for Arbejdsstatistik i Amerikas Forenede Stater. Natök. Tidsskrift 1887, p. 151. — Schmollers Jahrbuch für Gesetzgebung, 1895, p. 298. — Bemis: Die amerikanische Arbeitsstatistik. Brauns Archiv, 1897, p. 371. — Massachusetts Bureau of Statistics of Labor, udg. for Udstillingen i St. Louis, Boston 1904.

her fik man Valuta for Pengene. Forskellen mellem de amerikanske og de europæiske Staters Organisation af Statistiken kan da maaske snarere karakteriseres saadan, at i Amerika har man paa et tidligt Stadium oprettet Bureauer for Arbejdsstatistik, som dog tillige i større eller mindre Grad har andre statistiske Opgaver; i Europa har man haft Bureauer for Statistiken i Almindelighed, under hvilke ogsaa Arbejdsstatistiken har været henlagt.

Det første Bureau oprettedes i 1869 i Massachusetts. Allerede flere Gange havde forskellige Parlamentskomiteer, der var nedsatte for at undersøge forskellige Spørgsmaal om Arbejdstid, anbefalet dets Oprettelse, men Modstand forhalede Sagen i flere Aar, og det var nærmest som en Indrømmelse til det stærke Arbejderparti, at Kamrene vedtog Loven. Ogsaa i sin Virksomheds første Aar stødte Bureauet paa Vanskeligheder paa sin Vej. Man paastod, at dets Publikationer var tendentiøse, og der var Tale om helt at ophæve det igen; det lykkedes dog ved at ofre dets Direktør at føre det frelst gennem Skærene. Det blev nu (1873) den senere saa bekendte Statistiker, Oberst Carroll D. Wright, der blev Leder, og under ham kom Bureauet ved sine mange udmærkede, rent objektiv-statistiske Undersøgelser snart til at indtage en anset Stilling og staar endnu baade med Hensyn til Personale og Pengemidler og med Hensyn til dets Arbejders Kvalitet og Kvantitet i allerførste Række blandt Enkeltstaternes Bureauer. Som man kan vente det i Amerika, er det ogsaa rigt udstyret med alle tekniske Hjælpe-midler: Optællings- og Sorteremaskiner for Tællekort, elektriske Additions- og Multiplikationsmaskiner, og det

har været i Stand til at paatage sig omfattende Undersøgelser, som f. Eks. over Priser og Lønforhold for længere Aarrækker (1884 og 85), over Arbejdsløshed (1887 og 93), Boligforholdene i Boston (1892) og meget andet.

Dette Bureau i Massachusetts efterfulgtes snart af mange andre i adskillige af de øvrige Stater. Omstaaende Tabel giver en Oversigt over, hvilke disse Stater er, Bureauets Oprettelsesaar, Navn, Virkemidler og Publikationer. Det kan bemærkes, at South-Dakota og Utah har haft Bureauer, der atter ophævedes efter faa Aars Virksomhed. Om Bureauet i Kentucky maa nævnes, at det hidtil kun af Navn har været for Arbejdsstatistik, og om baade dette og adskillige andre gælder det, at der er paalagt dem andre Opgaver end den statistiske, saaledes Fabrikinspektion (f. Eks. Michigan og New York), Mineinspektion (Illinois, Washington m. fl.), Arbejdsanvisning (Connecticut, Illinois, Missouri, New York, Ohio m. fl.).

Initiativet til Bureauernes Oprettelse er i mange Tilfælde udgaaet direkte fra Arbejderorganisationerne. Den i sin Tid mægtige Arbejderorden, Knights of Labor, gjorde ofte sin stærke Indflydelse gældende til Fordel for dem, og man vil af den anførte Række Aarstal bemærke, hvormange der skriver sig fra Midten af 80'erne, netop den Tid, der var Kulminationstiden for denne Orden, da den havde sine fleste Medlemmer og mest vidtrækkende Magt. Alene i 1887, Aaret efter de store Strejker og Arbejderuroligheder i 1886, kom ikke mindre end 6 nye Bureauer til. De organiserede Arbejdere havde dog i denne Sag undertiden en Støtte i Arbejdsgiverne, for hvem Oplysninger om Lønforhold og Produktionsomkostninger var af Betydning, ligesom

	Bureauet		Antal fast ansatte	Udgifter (i Kr.)		Bureauet udgiver
	aabnet	benevnes		til Lønn	ialt	
Massachusetts	1869	Bureau of Statistics of Labor	26	92000	107000	aaelig Ber., Specialunders., Bullet.
Pennsylvania	1872	Industrial Statistics	5	29000	12000	aaelig Beretning
Connecticut	1873	Labor Statistics	3	26000	32000	—
Kentucky	1876	Agricult. Labor and Stat.	?	40000	?	—
Ohio	1877	Statistics of Labor	6	23000	60000	aaelig Beretning, enkelte Bullet.
New Jersey	1878	Stat. of Labor a. Industry	4	35000	39000	aaelig Beretning; tidl. aaelig
Indiana	1879	Statistics	2	25000	31000	aaelig Beretning
Missouri	—	Labor Stat. a. Inspection	3	19000	25000	aaelig Beretning
Illinois	—	Labor Statistics	6	38000	47700	aaelig Ber., Speciala., Bulletins
California	1883	—	2	18000	27000	aaelig Beretning
Wisconsin	—	Labor, Census a. Ind. Stat.	5	20000	24000	—
Michigan	—	Labor a. Industrial Stat.	7	32000	42000	aaelig Beretn., enk. Specialunders.
New-York	—	Department of Labor	25	159000	302000	aaelig Beretning, aaelig Bulletin
Maryland	1884	Bureau of Industrial Statistics	6	25000	?	aaelig Beretning, Bulletins
Iowa	—	Labor Statistics	2	9000	13000	aaelig Beretning
Kansas	—	Labor a. Industry	3	16000	24000	aaelig Beretning
North-Carolina	1887	Labor a. Printing	3	10500	13000	aaelig Beretning
Maine	—	Industrial a. Labor Statistics	2	12000	13000	—
Minnesota	—	Labor	5	25000	34000	aaelig Beretning
Colorado	—	Labor Statistics	1	6700	7800	—
Rhode-Island	—	Industrial Statistics	4	13500	15000	aaelig Beretning
Nebraska	—	Labor a. Industrial Statistics	4	12500	17000	aaelig Beretn., enk. Speciala.
West-Virginia	1889	Labor	3	10000	13000	aaelig Beretning
North-Dakota	—	Departm. of Agriculture a. Labor	3	15000	19000	—
Tennessee	1891	Bureau of Labor Stat. a. Mines	2	10400	13400	aaelig Beretning
Montana	1893	Agricult. Labor a. Industry	2	15000	23000	aaelig Beretn., tidl. aaelig
New-Hampshire	—	Labor	2	9000	10000	—
Washington	1897	—	2	9000	12000	aaelig Beretning
Virginia	1898	Labor a. Industrial Statist.	1	6000	8000	aaelig Beretning
Idaho	1899	Immigration, Labor a. Stat.	1	7000	9000	—
Louisiana	1900	Statistics of Labor	2	9000	13000	—
Oregon	1903	Labor Statist. a. Inspection	1	7000	10000	—
Unionen	1884	Bureau of Labor	105	510000	642000	aaelig Ber., Spec., Bull. hver 2. Mtd.

Anm. Under ialt Udgiftene er Husleje og Trykningsomkostninger ikke medregnede.

naturligvis ogsaa i Folk med almindelig social Interesse.

De Opgaver, der i Loven om Bureauernes Oprettelse paalægges disse, er i det hele og store de samme i alle Staterne; det er som oftest den herom handlende Paragraf i Massachusetts-Loven, der er tagen til Mønster eller ordret anført. Den gaar ud paa, at »Bureauet skal samle, ordne, tilrettelægge og for Lovgivningsmagten hvert Aar forelægge en Aarsberetning, indeholdende statistiske Data om alt vedrørende Arbejdet i Staten, i Særdeleshed de arbejdende Klassers økonomiske, industrielle, sociale, Undervisnings- og Sundhedsforhold, og den produktive Virksomheds stadige Blomstring i Staten«. Opgaven er altsaa holdt i meget vide og vage Udtryk, der giver Bureauerne Ret til at tage op til Behandling mangeartede Undersøgelser, som enten de selv, de lovgivende Forsamlinger eller andre maatte ønske anstillede. Iøvrigt plejer Oprettelsesloven at gaa ud paa, at Guvernøren for et vist Antal Aar udnævner en Commissioner (Chef), og denne igen en Deputy commissioner og et større eller mindre Antal Clerks. Men det er ikke altid, at Guvernøren faar denne Udnævnelsesret, i nogle Stater skal Valget godkendes f. Eks. af Senatet, i andre er Chefen folkevalgt. Man faar herigennem et interessant Indblik i det amerikanske Lægmandsvældes Skyggesider. Som saa mange andre Embeder var, og er vel endnu, disse Stillinger, baade de højere og de lavere, blevne »Ben«, som Guvernøren uddelte til politiske Venner, dels i Taknemlighedsgæld for ydede Tjenester, dels for at faa Undersøgelser og Resultater tilrettelagt, som de stemmede med de herskende Partiers Inter-

esser. At dette »spoilsystem« ikke har været til Gavn for Statistiken, siger sig selv. Mange Beretninger er bleven af nærmest negativ Værdi, de hyppige Personskifter*) har ødelagt det Enhedspræg, saadanne aarlige Beretninger bør have, og at det ikke just har været kvalificerede Personer, der har faaet disse vellønnede Stillinger (Commissioners Gage er gjerne 2 à 3000 Dollars, altsaa 7 à 12000 Kr.), det erklæres selv fra amerikansk Side. Hos Bemis**) anføres en Udtalelse af Amerikas største Nationaløkonom, Francis A. Walker, om at de statistiske Arbejder udførtes af Folk, der sikkert var intelligente, retskafne, samvittighedsfulde og ivrige nok, men »som ikke blot ingen Uddannelse har faaet i Statistikkens Metoder og Fremgangsmaader, men ogsaa mangler den elementære Viden paa dette Omraade, der maa til for at undgaa fejle Anskuelser og de uhyrligste Fejlslutninger«. Han mener, »at havde Unionen blot spenderet en eneste Procent, af hvad den udgiver til statistiske Arbejder, paa teoretisk og praktisk Uddannelse af Mænd til Stillingerne i de statistiske Bureauer, kunde mindst en Tredjedel af de Omkostninger, der var gaaet til statistiske Undersøgelser, have været sparede, og endda de opnaaede Resultaters Kvalitet betydelig hævet«. Og naar man tager i Betragtning, at der aarlig anvendes over 1 Million Kr. paa Arbejdsstatistik i Amerika, maa man indrømme, at Resultaterne ikke staar i Forhold hertil.

Der er to Ting ved disse amerikanske Bureauer, der er af speciel Interesse. For det første de ret vidt-

*) Gennemsnitsfunktionstiden for Commissioners er kun omtrent 3 Aar.

**) Anf. Sted. S. 377.

gaaende Beføjelser, der i dette Frihedens Land er tillagt Bureauernes Embedsmænd, og for det andet Undersøgelsesmetoderne, de anvender. De staar begge i Forbindelse med hinanden, idet de har til fælles Maal at bøde paa de Fejl og Huller, som Modvilje og Uvidenhed bringer saa mange af, og at bringe Statistiken i den intimeste Føling med det virkelige Liv.

Som almindeligt forekommende Eksempler paa den første Art Beføjelser kan nævnes Retten til at udstede Stævninger paa samme Maade som Domstolene, eller lade sig Papirer forelægge; til under Ed at afhøre Vidner, eller af Domstolene forlange Vidneforklaringer optagne, til at forlange nøjagtigt og fuldstændigt Svar under Ed paa Spørgsmaal vedrørende en hvilken som helst Person, et Selskab eller lignende. For Udgifter eller Tab, Vidnerne har haft, udredes Erstatning som af Domstolene. Endvidere gaar Beføjelserne i mange Stater ud paa Ret til at skaffe sig Adgang til enhver Fabrik, Værksted eller anden Arbejdsplads i Arbejdstiden. Stats- og Kommunalembetsmænd har som oftest den Pligt at skaffe alle de Oplysninger, der kræves af dem, saavidt de kan. Til disse forskellige Bestemmelers Gennemførelse er der i mange Stater, dog ikke i alle, foreskrevet Bøder eller Fængselsstraffe for Vægning mod deres Opfyldelse. Saaledes paadrager i over en halv Snes Stater Fabrikejere eller -bestyrere sig Bøder paa 25 til 500 \$ for at nægte Bureauembedsmændene Adgang til Arbejdslokalerne, og lignende Bøder faar man for ikke at give (eller give mangelfuldt) de forlangte statistiske Oplysninger, for ikke at møde efter Stævning eller nægte at afgive Vidneforklaringer, eller give upaalidelige Svar. Det maa dog tilføjes, at

der kun har været ringe Anvendelse for disse Bestemmelser; det er sjælden forekommet, at nogen ikke godvilligt har villet give Bureauerne Svar paa deres Spørgsmaal.

Det andet var Undersøgelismetoderne. Naturligvis kender og anvender man i Amerika den herhjemme hyppigt, for ikke at sige udelukkende brugte Metode med Udsendelsen af trykte Skemaer eller Blanketter, der af vedkommende udfyldes og tilbagesendes Bureauet. Men denne Metode staar ikke i høj Kurs. I en Betænkning fra en Komité, der blev nedsat af en Forsamling af Bureauembedsmænd 1884, indvendes imod den, at Bureauerne gennem den retter Spørgsmaal til (afæsker Vidneforklaringer af) Personer, de intet som helst personligt Kendskab har til. Har end vedkommende den bedste Vilje, misforstaar han ofte et og andet Spørgsmaal og giver misvisende eller ubrugelige Svar, og har han ikke den bedste Vilje, svarer han overhovedet kun paa de mindst betydende Spørgsmaal eller sender slet ikke Skemaet ind. I de forløbne 20 Aar er Øvelsen i at besvare vel nok bleven noget større og Modviljen noget mindre, men at der klæber Mangler ved Metoden vil enhver, der kender et saadant statistisk Raamateriale, indrømme.

Derfor anvendes hellere, og navnlig af de store Bureauer, der har Personale og Midler dertil, den Metode at udsende »Agenter«, der gaar fra Mand til Mand, direkte udspørger ham og selv nedskriver Svarene paa medbragte Skemaer. I Forvejen er der gjort et stort Arbejde med en omhyggelig Udarbejdelse af Skemaer og Instruktion af Agenterne. Disse indsender Skemaerne, efterhaanden som de udfyldes og

snarest mulig, saaledes at en Revision og eventuel Tilbagesendelse af dem er mulig, endnu medens Agenten er »i Felten«.

Paa denne Maade faar man omhyggelige og ensartede Besvarelser. Agenten kan omforme Spørgsmaalene efter Vedkommendes Fatteevne, omsætte Svarene i Tabeller og i det hele tilrettelægge Materialet for den senere Bearbejdelse langt bedre end den udspurgte i Almindelighed selv vilde kunne, hvad enten det nu er en Fabrikant, en Arbejder eller en Fagforeningsleder. En Vanskelighed ved Metoden er de store Omkostninger, der er forbundne med den og Vanskeligheden ved til Agenter at faa tilstrækkelig intelligente, erfarne og taktfulde Folk. De store Omkostninger kommer man dog ud over ved at gøre Tællingerne »repræsentative«: kun gaa til en Del Fabriker, en Del Arbejdere osv.

Hvad nu endelig angaar Resultaterne af disse Bureaurs Virksomhed, er det allerede før sagt, at de næppe er de Anstrængelser og Udgifter værd, der er anvendt paa dem. Og dog staar mange af dem i stor Anseelse, deres Værker er stærkt efterspurgte, og de menes at have haft stor Betydning for Lovgivningen og det hele sociale Oplysningsarbejde*). Men om de fleste af de Rapporter og Bulletiner, der med rund Haand spredes over Verden — enhver, der ønsker det, faar dem gerne gratis tiisendt — maa det dog siges, at deres Indhold er multa non multum. Emnerne er mangfoldige, og der trykkes uhyre Masser af ubearbejdet Stof, der ikke har nogen som helst almindelig Interesse.

*) Se Petersen-Studnitz, anf. Sted, S. 186.

Om videnskabelig Bearbejdelse eller Oversigter er der som oftest ikke Tale — af gode Grunde, som foran omtalt.

Op over det almindelige hæver sig dog — foruden en Del af Massachusetts-Bureauets og enkelte andre Arbejder — det meste af, hvad der stammer fra Unionens Bureau i Washington. Dette oprettedes i 1884 og er nu omtrent ligesaa stort, hvad Personel og Midler angaar, som alle de andre tilsammen. Det har i alle de forløbne 20 Aar været ledet af Carroll D. Wright, den som tidligere Leder af Massachusetts-Bureauet før omtalte udmærkede Statistiker. Sin Opfattelse af Bureauets Opgave har han udtrykt paa følgende Maade: Et Arbejdsbureau kan ikke løse sociale eller industrielle Problemer, heller ikke bringe Landets Borgere direkte materiel Fordel; dets Opgave maa sættes i Klasse med Undervisningsanstaltnes, og ved indgaaende Undersøgelser og uforfærdet Offenliggørelse af dem kan og bør de sætte Folk i Stand til mere klart og fuldstændigt at forstaa de Problemer, der i vor Tid sætter Sindene i Bevægelse.

Efter 4 Aars Virksomhed fik Bureauet i 1888 — paa Initiativ af Knights of Labor — en mere selvstændig Stilling og Benævnelsen Department of Labor. I 1903 gik det, igen som Bureau of Labor, ind under et nyoprettet Department of Commerce and Labor, uden dog at miste sin tidligere Karakter eller Selvstændighed. Dets Virksomhed gaar, i Lighed med de andres, ud paa »at indsamle og udgive Oplysninger om, hvad der kan være til Gavn for arbejdende Mænd og Kvinders materielle, sociale, intellektuelle og moralske Tilstand«. Dets Undersøgelser udgives dels i »An-

nual reports«, hvoraf der er udkommen 19, dels i »Special reports« (12) og siden November 1895 tillige i Bulletiner, udkommende hver anden Maaned. Foruden af selvstændige Artikler bestaar disses Indhold af Uddrag af Enkeltstaternes Beretninger og af Udlandets Arbejdsstatistik, samt fuldstændige Gengivelser af nyudkomne Unions- eller Enkeltstatslove vedrørende Arbejderforhold, og af Domme, hvori disse Love fortolkes, eller hvori et Stridsemne mellem Arbejdere og Arbejdsgivere afgøres.

Som Eksempler paa Indholdet af special reports kan nævnes: Arbejdslove i de Forenede Stater (2 Udgaver 1892 og 1896), Oversigt over Indholdet af alle amerikanske Arbejdsbureauers Beretninger (1893), Göteborg-Systemet (1893) o. s. fr. Annual reports indeholder alle — paa én nær — selvstændige statistiske Undersøgelser, f. Eks. over Strejker og Lockouts (Nr. 3, 10, 16), Produktionsomkostninger i forskellige Industrier (Nr. 6 og 7), Industriel og kommerciel Undervisning (Nr. 8 og 17), Haand- og Maskinarbejde (Nr. 3, 2 Bind).

En stor Del af denne Statistik er af betydelig Værdi, ikke blot for dem, der ønske at lære amerikanske Forhold at kende, men for de socialøkonomiske Studier overhovedet, og har da ogsaa i bearbejdet Form fundet Vej til mange økonomiske Værker og Tidskrifter i Europa.

Endelig skal til Slut anføres, at der har været Bestræbelser oppe for Samarbejde mellem disse mange Bureauer, hvad dog stadig er stødt paa Hindringer og kun resulteret i en aarlig »Convention« af Bureau-

cheferne, hvor Fremgangsmaader og Ideer drøftes, de unge Chefer vinder Erfaring, de ældre nyt Initiativ.

England*).

Som det Land i Europa, hvor den moderne kapitalistisk-storindustrielle Udvikling først brød frem, og hvor de første Arbejderbeskyttelseslove saa Lyset, blev ogsaa England det første til at indrette en særlig Arbejdsstatistik. Det var under Henvisning til amerikanske Forbilleder, at Parlamentsmedlemmet fra Northampton, Ch. Bradlaugh, i 1886 indbragte en Resolution, der blev vedtaget af Parlamentet, og som gik ud paa, »at efter Husets Mening skulde der straks gøres Skridt til Tilvejebringelsen og Offentliggørelsen af en fuldstændig og omhyggelig Arbejdsstatistik for England«.

Bestemmelsens Udførelse kom til at paahvile Præsidenten for Board of trade, Mundella; der blev dog ikke, som man havde ventet, oprettet noget særligt Arbejdsbureau, men Sagen lagdes ind under Board of trade's Handelsafdeling, der lededes af Statistikeren Giffen; der blev ansat nogle enkelte nye Medhjælpere, blandt andre Fagforeningssekretæren John Burnett, der udnævntes til »Labour Correspondent«; men hele Institutionen blev dog af et meget beskedent Omfang, og det kneb med at faa de stillede Opgaver løst med de faa Kræfter, der var til Raadighed, især da tilmed Burnett samtidig var optaget af Arbejde for forskellige Kommissioner.

*) Se Conrads Jahrbücher III F., II. B., S. 801. Munro: Die englische Arbeitsstatistik. — Brauns Archiv 1894, S. 317. Fox: Die Arbeitsabteilung des englischen Handelsministerium. — Samstedts 1897, S. 298. Bowley: Die Thätigkeit der Arbeitsabteilung im englischen Handelsministerium.

Som Undersøgelsesgenstande, der særlig skulde tages op, havde Giffen ved Arbejdsafdelingens Oprettelse opstillet følgende: En Oversigt over, hvad der eksisterede af Lønstatistik i England for de sidste 50—60 Aar i Parlamentsblaabøger og privatstatistiske Arbejder. En lignende Oversigt for Udlandet fra Konsulatsberetninger o. a. St. Undersøgelse over Arbejdernes Opsparinger og økonomiske Stilling i det hele. Indretningen af fremtidige aarlige Undersøgelser over Arbejds løn og Arbejdstid. Oversigter over Pris- og Produktionsstatistik. I Overensstemmelse hermed blev der i disse første Aar udgivet:

Statistik over Arbejds lønninger fra 1830—60, Arbejderes Løn og Udgifter i Belgien, aarlige Beretninger over Fagforeninger og over Strejker og Lockouts, 2 Beretninger om Sweating-Systemet og forskellige mere specielle Undersøgelser over Arbejds løn og Arbejdstid i forskellige Fag, foruden at der stadig fremkom Smaa-artikler om de almindelige Arbejdsforhold i den maa-nedlige Handelsberetning, der udgives af Board of trade (Board of trade journal).

Denne Ordning af Arbejdsstatistiken var dog ikke fyldestgørende*), og efter at — i 1893 — dels Parlamentsmedlemmer, dels Fagforeningerne havde fremsat deres Ønske derom, blev vedkommende Afdeling af Board of trade samme Aar omdannet og delt i 3: en Handels-, en Arbejds- og en statistisk Afdeling (depart-

*) Munro, Prof. i Manchester, skriver i 1891 (anf. Sted S. 816):
 »Forhaabenlig vil Regeringen efterhaanden faa en højere Mening om Værdien af paalidelig Arbejdsstatistik, end den der hidtil har hersket i Embedskredse, og dernæst skride til Oprettelsen af en særlig Arbejdsafdeling under Board of trade».

ment). Giffen blev Comptroller-general for alle tre Afdelinger, Llewellyn Smith og Burnett fik Ledelsen af Arbejdsdepartementet, den første som Commissioner of labor, den anden som Overarbejdskorrespondent (Chief labor correspondent). Personalet og dermed hele Virksomheden blev nu stærkt udvidet. For at skaffe Materiale satte man sig i højere Grad end før i Forbindelse med Arbejder- og Arbejdsgiverforeninger, med Produktions- og Forbrugsforeninger og med private Folk. Til de forskellige Undersøgelser sender man en Mængde Skemaer ud, af hvilke de fleste vender omhyggelig udfyldte tilbage, og i stadig højere Grad, eftersom Folk vænner sig til dem og Tilliden til Bureauet stiger. Men desuden har Bureauet i alle større Industrier Korrespondenter, der for en vis Betaling hver Maaned indsender lokale Beretninger om Arbejdsmarkedet, Lønninger, Priser, Stridigheder og andet af Interesse. Til Korrespondenter antages gerne Fagforeningssekretærer eller -formænd eller andre, der staar Arbejderkredse nær og kan skrive gode Beretninger. Overalt, hvor det er af Betydning (f. Eks. ved Strejker), søger man baade Oplysninger fra Arbejdere og Arbejdsgivere, og enhver Uoverensstemmelse mellem de forskellige Indberetninger gør man sig Umage med at faa opklaret.

Ad disse forskellige Veje er det Bureauet muligt at skaffe sig et godt statistisk Materiale og Kendskab til Arbejds- og Arbejderforhold. Man*) indvender dog, at der ofte vil komme Huller i dets Viden, idet der altid vil være en Del, der ikke vil indsende Oplysninger,

*) Bowley, anf. Sted S. 299.

navnlig Fabrikanter, der f. Eks. kun har faa Arbejdere, ikke behandler dem godt eller paa anden Maade vilde stille sig selv i et ufordelagtigt Lys. Fagforeningerne stiller sig undertiden mistroiske eller har ikke Tid til at udfylde Skemaerne, og store Klasser af uorganiserede Arbejdere faar man slet ikke fat paa. Alt det er Vanskeligheder, der ikke vil være lette at overvinde, da man ikke i England, som i Amerika, har noget Middel til at fremtvinge Oplysninger, og det er Mangler, der gør Statistiken mindre værdifuld.

Resultaterne af Labour Departments Virksomhed nedlægges dels i forskellige aarlige Beretninger, dels i specielle Beretninger og dels i et maanedlig udkommende Tidsskrift.

Af Aarsoversigter udgives fire: Om Fagforeninger (den første for Aaret 1886, i alt udkommen 14), om Strejker og Lockouter (siden 1888, ialt 16), om Forandringer i Arbejdsløn og -tid (siden 1893, ialt 11) og endelig en Aarbog for Arbejdsstatistik i det hele taget (siden 1893—94, ialt 10). Endvidere udkommer hvert andet Aar: Beretning om Board of trades Voldgiftsvirksomhed (første Beretning for 1896—97, ialt udkommen 4), om industrielle Associationer, d. v. s. Aktieselskaber o. l. (siden 1899, ialt 3), og om Udlandets Arbejdsstatistik, hvoraf der dog kun er kommen 2, en for 1898—99, en for 1899—1900.

Emnerne for de specielle Undersøgelser har været mange forskellige. Om Arbejdslønnen i forskellige Hovedindustrier og andre Virksomheder i 1886 udkom

Begyndelsen af 90'erne 5 Bind, et Værk, der er anset for at være et fortrinligt statistisk Arbejde. I 1893 og 1900 udkom Beretninger om Tariffer for Akkord- og

Timebetaling, i 1900 og 1905 om Arbejds løn i Landbruget. Der er anstillet Undersøgelser vedrørende kooperative Foreninger; Arbejderes Andel i Udbyttet; en-gros og Detailpriser i 1902; Børns og Kvinders Arbejde; Indvandring; Arbejds løshedsproblemet (1893 og 1904) m. m.

Endelig skal omtales den utvivlsomt bedste Frugt af Bureauets Virksomhed, det maanedlige Tidsskrift: *The Labour Gazette*. Dets første Nummer udkom d. 15. Maj 1893, og der er stadig siden midt i hver Maaned kommen et Nummer i stort 32sidigt Format til den billige Pris af 1 Penny pr. Nr. (90 Øre aarlig), saa at Arbejderstanden selv, og det er for den Tidsskriftet nærmest er bestemt, kan overkomme at holde det. I dets første Nummer blev Formaalet saaledes fastsat: »at det skulde danne et solidt Grundlag for Meninger, uden dog selv at skabe nogen Mening«. Det vilde samle Meddelelser om Arbejdsforhold, som nok tidligere af og til var offentliggjorte, men begravede i kostbare Publikationer, der ikke var tilgængelige for Arbejdernes store Mængde. Endvidere vilde det være muligt for det med korte Mellemlum at bringe mindre Efterretninger fra Fagforeninger, Forbrugs- og Produktionsselskaber, Understøttelsesselskaber, Beretninger om Fattigvæsenet, Anklager paa Grundlag af forskellige Love om industrielle Forhold, om omkomne eller tilskadekomne Arbejdere: Beretninger, som før overhovedet ikke eller først saa sent var komne til Publikums Kendskab, at de ingen praktisk Værdi længer havde. Endvidere vilde det gøre Rede for Arbejds markedet i de større Industrier, for Arbejdsstridigheder, Forandringer i Arbejds løn og -tid, kort sagt altid holde Arbejderstanden

à jour med Tilstandene i Handel og Industri og Arbejdsforholdene i de forskellige Dele af Landet.

Dette vidtgaende Program har Bladet været tro, ja det har snarere ydet mere, idet det tillige stadig har indeholdt Artikler og Notitser om Arbejdsforhold i Kolonier og Udland — i stigende Omfang efterhaanden som disse selv ved Indretningen af en Arbejdsstatistik ydede Materialet dertil.

Gennem dette Blad har Labor Department ikke blot ydet Arbejderne og det socialt interesserede England gode Tjenester, men sikkert ogsaa gavnet sin egen Position, hvorfor ogsaa Ideen er bleven optaget rundt om i andre Lande.

I Forbindelse med Omtalen af England bør nævnes, at af dets Kolonier oprettede i 1891 New-Zealand og 1895 New-South-Wales hver sit Department of Labor, hvis Hverv dog nok saa meget gaar ud paa Administrationen af Arbejdslovene — Fabrikinspektion, Voldgift, Arbejdsanvisning, Registrering af Fagforeninger m. m. — som paa Tilvejebringelsen af Arbejdsstatistik. Dog udkommer der i New Zealand en maanedlig »Journal of the Department of Labor« og en Aarbog.

I Canada udkom i 1900 en Lov om Voldgift, der tillige indeholdt Bestemmelser om Oprettelsen af et Arbejdsdepartement. Dets Arbejdsmetode er nærmest som Bureauets i England; det har en Del faste Embedsmænd, men de fleste Oplysninger skaffes gennem Lokalkorrespondenter (c. 30) Landet over. der hver Maaned giver Beretning om Arbejdsforholdene paa hans Egn, og tillige anstiller de specielle Undersøgelser, Departementet beordrer. Der udgives dels

en maanedlig »Labor Gazette« og dels en Aarsberetning. Desuden paahviler der Departementet Oprettelsen af Voldgiftsdomstole i Arbejdsstridigheder, og Kontrol med Arbejdslønnen for Statens bortliciterede Arbejder til Beskyttelse for Arbejderne.

Samme Aar som »Dominiet« oprettede ogsaa Enkeltstaten Ontario et lille Bureau of Labor, der ligesom dets Naboer i United States udgiver en aarlig Beretning.

Frankrig.*)

Fem Aar efter Oprettelsen af Bureauet i England fulgte Frankrig efter med sit »Office du travail« i Henhold til Loven af 20. Juli 1891. Dets Virksomhed begyndte i 1892 med et Personale paa 9 Embedsmænd (Statistikere, Ingeniører, tidl. Industridrivende) og 8 Medhjælpere. Af Embedsmændene skulde 3 forrette den ydre Tjeneste, 2: Undersøgelser osv.

Grunden til at Frankrig kom saa tidlig med kan vel tildels søges i, at Størstedelen af den franske Statistik udarbejdes og udgives af de forskellige Grene af Administrationen, og at Bureauet for den almindelige Statistik kun var en ret beskeden Institution under Handelsministeriet; det beskæftigede sig mest med Befolkningsstatistik og gik nu i 1892 ind under det nyoprettede Direction de l'office du travail. I øvrigt var Initiativet til dettes Oprettelse udgaaet fra det kort før dannede »Øverste Arbejdsraad«, ligesom

*) Se Brauns Archiv, 1891, S. 700; Jay: Gesetz betr. Errichtung eines Arbeitsamtes, — Samme St. 1897, S. 474; Fontaine: Die Publikationen des französischen Arbeitsamtes in den Jahren 1892 — 97.

Tanken tidligere havde været fremsat i Deputeretkamret, der da ogsaa, da Sagen kom for, vedtog Loven enstemmig, medens i Senatet mange undlod at stemme.

Sine fleste Oplysninger fik Bureauet gennem Embedsmændene ude i Landet, gennem Foreninger og Institutioner, men man benyttede dog ogsaa den »amerikanske« Metode med direkte personlig Henvendelse særlig til de omfattende enquêtemæssige Undersøgelser midt i 90'erne over Arbejdsløn og -tid i den store og lille Industri i Frankrig (6 Bind). Endvidere udkom i de første Aar forskellige nærmest historiske Fremstillinger om Arbejdsanvisning for Arbejdere og Tyende, om Sammenslutninger i Landbruget, Enighedskamre og Voldgiftsretter, og udførlige Beskrivelser af Tvangsforsikringerne i Tyskland og Østrig. Aarlig har Bureauet stadig udgivet en Statistik over Strejker og om Voldgiftsdomstolenes Virksomhed, samt siden Januar 1894 hver Maaned en Bulletin de l'office du travail, der*) »skulde samle, ordne og offentliggøre alle Oplysninger vedrørende Arbejdet, særlig om Produktionens Tilstand og Udvikling, Arbejdets Organisation og Løn, dets Forhold til Kapitalen, Arbejdernes Kaar, og Sammenligning af Arbejdet i Frankrig og Udlandet«. Det skulde være saa billigt (2 fr. 50 c. aarlig), at det kunde naa vidt ud. Sine Oplysninger faar det dels gennem Arbejder- og Arbejdsgiverforeninger, dels gennem Lokalkorrespondenter, og dels — fra Udlandet — gennem Gesandter og Konsuler. Dets Indhold omfatter dels Aftryk af Love og Anordninger, dels Retssager af Interesse for Arbejdere eller Arbejdsgivere, dels

*) Se første Hefte, Jan. 94.

social Kronik for Frankrig med de lokale Korrespondancer og dels Beretninger fra Udlandet og Oversigt over de udenlandske Bureaus Publikationer. »Et nyttigt Værk for vort Land, for Demokratiet og for Republiken«.

I 1899 (Forordn. af 3. August), da Millerand var Handelsminister, omdannedes Institutionen, idet der oprettedes et Direction du travail, der blev et Departement under Ministeriet for Handel, Industri, Post- og Telegrafvæsen. Dette Departement deltes i 3 Afdelinger: 1) Office du travail et de statistique générale, hvorunder henlagdes Sager angaaende Arbejdsraadene og det øverste Arbejdsraad, Arbejdsstatistiken og den almindelige Statistik samt det i 1888 oprettede »Øverste statistiske Raad«, 2) Inspection du travail, 3) Associations Professionnelles et Conseils de Prud'hommes.

Det Arbejde, der oprindelig paahvilede Arbejdsbureauet, er nu delt mellem det første og tredje af de nævnte Kontorer, idet det tredje udgiver en aarlig Beretning om Fagforeninger m. m.; men det er dog det førstnævnte Kontor, der maa betragtes som dets egenlige Fortsættelse. Herfra udgives stadig Bulletin'en og Aarsoversigten over Strejker og Voldgift, herfra er Undersøgelser gjorte om Australiens Arbejderlovgivning, om Industriforgiftninger, om Lærlingeforhold i Bogtrykkerier, og herfra er udkommen Resultaterne af Industritællingen i 1896 (4 Bind).

Belgien*).

Efter Valgreformen og de nye Valg i 1894 kom Socialdemokraterne til at udgøre en saa stærk Gruppe i det belgiske Parlament, at de kunde sætte Fart i den sociale Lovgivning, som hidtil nærmest havde staaet Stampe. Dels det socialdemokratiske Parti og dels Regeringen forelagde en Række Lovforslag, til hvis nærmere Udarbejdelse og Forundersøgelser man snart følte Savnet af en særlig dertil indrettet Institution. Det blev overdraget det nogle Aar tidligere oprettede »Øverste Arbejdsraad« — et Slags raadgivende Raad for Regeringen og et Mellemed mellem denne og de omkring i Landet oprettede Arbejdsraad — at udarbejde de nærmere Planer, og i Henhold til disse udkom da Forordningen af 12. April 1895 om Oprettelsen af l'Office du Travail. Samtidig blev der fra Ministeriet for Landbrug, Industri og offentlige Arbejder udskilt et nyt særligt Ministerium for Industri og Arbejde, omfattende 3 Underafdelinger: Arbejds-, Industri- og Minedepartementet. Det bestaaende Fabriksinspektorat blev henlagt under det nye Arbejdsdepartement, der deltes i 4, senere 5, Afdelinger: 1) Statistik, 2) Udarbejdelsen af Love, 3) Gennemførelsen af Love, 4) Arbejdsinspektion og Tilsyn med usunde og farlige Bedrifter og 5) (fra 1897) Tilsyn med og Administration af Tilskudet til Understøttelseskasser for tilskadekomne, Spare- og Alderdomsforsørgelseskasser og Arbejderboliger.

Denne intime Sammenslutning af alle de Dele af Statsadministrationen, der har at gøre med Arbejder-

*) Se Brauns Archiv 1897. S. 957; Verlez: Das belgische Arbeitsamt.

anliggender, er enestaaende og interessant. Den har den Fordel, at den samme udøvende Myndighed, der undersøger og oplyser om Mistilstandene, tillige skal finde Midlerne derimod og gennemføre disses Anvendelse og derved er i Stand til at skaffe sig et sjældent godt Overblik over hele Arbejderspørgsmaalet; en Fare, har man anført, kan det være for en ren videnskabelig Statistik, at komme i saa nær Forbindelse med Politik, men hidtil har man dog ikke haft Grund til at nære Bekymringer i denne Retning.

Hvad Arbejdsbureauets første, statistiske Afdeling angaar — og kun den skal nærmere omtales her — er dens Personale paa en halv Snes Mennesker foruden 16 Korrespondenter ude i Landet, der indsender Maanedsberejtelser til det af Bureauet udgivne Blad: *La revue du travail* (flamsk Udgave: *Arbejdsblad*), der iøvrigt i Form som i Indhold ligner den franske *bulletin du travail*, og ligesom denne udgives maanedlig*). Hvert Aar udkommer (den første for 1897) en *Annuaire de la législation du travail*, et omhyggeligt udarbejdet Værk til lige Nytte for alle Lande, idet det i fransk Oversættelse giver en ordret Gengivelse**) af alle i Aarets Løb paa hele Jorden udkomne Love og administrative Anordninger, der vedrører Arbejderspørgsmaal, saaledes f. Eks. for Danmark i 1904: Helligdagsloven af 22. April; de ministerielle Bekendtgørelser af $\frac{9}{1}$ om Trykkerier, af $\frac{1}{6}$ om Tobaksfabriker, af $\frac{18}{8}$ om Undtagelser fra Helligdagsloven, $\frac{28}{9}$ om

*) Fra Jan. 1906 hver 14de Dag.

**) Der kan dog indløbe Fejl; i den danske Lov af 11. April 1901 var § 34 oversat: «aucun proposition de revision ... ne pourra être présentée ... avant 1910». Næste Aar var Fejlen rettet.

Slibestene. De vigtigste Love ledsages desuden af en kort Tekst, der navnlig fremhæver, hvilke Forandringer den nye Lov gør i de bestaaende Forhold. Endelig kan fremhæves, at Prisen paa dette Værk, som iøvrigt paa al officiel Statistik, er særdeles rimelig (c. 3 fr.).

Af de specielle Undersøgelser, Bureauet har foretaget, skal særlig fremhæves »Søndagsarbejde i Belgien og fremmede Lande«, 5 Bind, 1896—98; »Belgiens Hjemmeindustri«, 6 Bind, 1899—1904; og, foruden adskillige mindre Arbejder om saavel belgiske som fremmede Forhold, Industritællingen af 1896, hvis Resultater udkom i 1901 i ikke mindre end 18 tykke Kvantbind. Det kunde næsten synes, som om man her i for stærk Grad har udnyttet Tællemaskiner og andre moderne mekaniske Hjælpemidler; men paa den anden Side kan der ofte knytte sig en stor Interesse til de stærkt specificerede Oplysninger. Af Ydre er disse belgiske statistiske Værker overordenlig smagfulde; Trykningen er udført med fransk Elegance, og de er ofte forsynede med grafiske Fremstillinger og Fotografier. I Udnyttelsen af Oplysningskilder har Bureauet ogsaa været paa Højde med Tiden: foruden Udsendelse af Spørgeskemaer til offentlige Myndigheder og Privatfolk har Fabrikinspektørerne og specielle af Regeringen til en bestemt Undersøgelse udnævnte Agenter, sagkyndige Enkeltmænd og Mineingeniører været benyttede. For paa selve Stedet at sætte sig ind i Spørgsmaalet om Søndagshvile i forskellige Lande udnævntes en Kommission, bestaaende af 2 Professorer og 2 Ministerialembedsmænd, der rejste omkring i Tyskland, Østrig, Sveits og England. Alt dette tyder paa gode Bestræbelser for at undgaa Stivnen i Former, og paa at ingen

Anstrængelser og Udgifter skyes, og behøver at skyes, for at skaffe paalidelige og omfattende Oplysninger.

Østrig*).

Efter at flere privat fremsatte Forslag om et Bureau for Arbejdsstatistik ligesom et Regeringsforslag i 1894 alle var strandede, lykkedes det i 1898 at faa et saadant oprettet i Østrig under Navn af Arbeitsstatistisches Amt im k. k. Handelsministerium; først da overvandt Socialdemokraternes og Arbejdernes Iver den Kølighed og Modstand, Sagen mødte fra andre Sider. Samtidig oprettedes et »Staaende Arbejdsraad«, bestaaende dels af Embedsmænd, dels af Arbejdere og Arbejdsgivere, efter fransk og belgisk Mønster, der skulde staa raadgivende overfor Arbejdsbureauet og fremme det gode Forhold mellem dette og de Fabrikanter og andre Personer, det kom i Berøring med.

Med Hensyn til Arbejdsmetoder, Opgaver og Publikationer kan om dette østrigske, som om de Bureauer i andre Lande, der er oprettede i de sidste Aar, siges, at man i Hovedsagen er gaaet frem efter samme Plan som de bestaaende Forbilleder, saaledes at Virksomhedens Indhold væsenlig er den samme, kun dens Omfang forskellig, begrænset som den er af de mer eller mindre rigelige Midler, der er stillet til dens Raadighed.

I det førnævnte Forslag af 1894 var Bureauets Virksomhed begrænset til Industriarbejderne, saaledes at Landbrugs- og Minearbejdere var undtagne; i 1898

*) Se Schmollers Jahrbuch, 1894, S. 315. — Brauns Archiv, 1894, S. 306.

udvidedes den til hele Arbejderklassen. Resultaterne af Bureauets Arbejder offentliggøres dels i aarlige Beretninger om Strejker og Lockouts (den første for 1897, for 1894—96 foreligger Beretninger fra det almindelige statistiske Bureau), om Overarbejde i Fabriker, om Minearbejderlønnen og om Bureauets Virksomhed, dels i det maanedlig udkommende »Soziale Rundschau«, der i de forløbne Aar heldigt har opfyldt sit Program: »at være et upartisk, saavidt mulig fuldstændigt Repertorium over alle sociale Begivenheder og et vægtigt Dannelsesmiddel for de bredeste Befolkningsklasser i vor Stat«. Endelig udgives periodiske Protokoller over Arbejdsraadets Forhandlinger. Specielle Undersøgelser har været foretagne over »de af Arbejdsgivere oprettede Velfærdsindretninger for Arbejderne«, »Arbejdstiden i Handelsbedrifter«, »Jærnbanefunktionærernes Stilling« og forskellige andre.

Sverige, Italien, Spanien.

I hvert af disse tre Lande begyndte et arbejdsstatistisk Bureau sin Virksomhed i 1903. Den svenske Kungl. Kommerskollegii afdeling för arbetsstatistik aabnedes 1. Januar. I Tiden fra 1897 til 1902 havde man for at vinde Erfaring og inden man gav Institutionen fast Form, under Kommerskollegiets Tilsyn ladet anstille Undersøgelser af nogle enkelte Industrier (Bagerier, Tobaksfabriker, Maskinfabriker og mindre mekaniske Værksteder).

Trods disse Forsøg og Overvejelser blev hele Institutionen dog, da den i 1903 antog fastere Former, af ret beskedent Omfang: kun en lille Afdeling indenfor Kommerskollegiet, ledet af en Aktuar med nogle

faa Medhjælpere. Større Opgaver har man da heller ikke kunnet paatage sig. Der udgives i 4 aarlige Hefter »Meddelanden för arbetsstatistik«, hvortil leveres Bidrag af c. 30 Agenter omkring i Landets Industrier, og udarbejdes fra Tid til anden statistiske Undersøgelser af en eller anden Industriegren (i 1903 Trykkerier). Iøvrigt staar en Udvidelse paa det nye liberale Ministeriums Program.

Det italienske Ufficio del Lavoro og det samtidig oprettede Consiglio Superiore del Lavoro er nærmest oprettede efter Nabolandet Østrigs Forbillede. Som noget for Europa sjældent kan anføres, at der er fastsat Bøder for Vægning ved at give Oplysninger eller give bevidst falske Oplysninger. Bøderne er dog kun paa 5—50 lire. Siden Maj 1904 er udkommen en maanedlig Bolletino.

I Spanien var der allerede i 1894 bleven oprettet et Arbejdsdepartement med et vidtstrakt statistisk Virkefelt; ikke blot Arbejdernes økonomiske og sociale, men ogsaa deres biologiske og demografiske, intellektuelle og moralske Tilstand skulde ransages. Men om dets Virksomhed foreligger intet. I 1903 efterfulgtes det af et Instituto de Reformas Sociales, der udgiver en maanedlig Boletin og forskellige andre Arbejder.

Tyskland.

Som det er at vente efter det høje Standpunkt, den officielle Statistik staar paa i Tyskland, har den sociale Statistik ikke været noget udyrket Felt for Rigets statistiske Bureau eller Rigsadministrationen i det hele taget; særlig er det store Materiale, Tvangs-

forsikringslovene nu i en Aarrække har tilvejebragt, bleven omhyggelig bearbejdet og udgivet. Det første Skridt i Retning af en særlig Institution blev dog først gjort i 1891, da der udnævntes en Kommission for Arbejdsstatistik, bestaaende af Medlemmer af Rigsdagen og Forbundsraadet og dannende et Mellemled mellem disse og det statistiske Rigsbureau. Af dette blev der da, paa Kommissionens Initiativ, anstillet en Række Undersøgelser i Løbet af 90'erne som Grundlag for de af Forbundsraadet givne Forordninger til Udvidelse af den sociale Lovgivning. Blandt Emnerne for disse Undersøgelser kan nævnes: Forhold vedrørende Bagerier, Møller, forskellige Handelsfag; Kellernes Arbejds- og Lønforhold m. m.

Denne Ordning var dog ikke i Længden tilfredsstillende*). I 1902 gjorde man da Skridtet fuldt ud og oprettede en Abteilung für Arbeiterstatistik under det statistiske Bureau og i Forbindelse hermed et Beirat für Arbeiterstatistik.

Denne nyoprettede Afdelings Opgaver blev de sædvanlige, eller nærmere præciserede, 1) at samle, bearbejde og periodisk offentliggøre arbejdsstatistiske Data og andre Meddelelser af Betydning om Arbejderforhold; 2) anstille særlige Undersøgelser ad skriftlig eller mundtlig Vej, og afgive Erklæringer og Betænkninger.

Afdelingens Personale kom til at bestaa af 28 Embeds- og Bestillingsmænd, og den har udgivet dels fra Tid til anden Resultaterne af de anstillede Undersøgelser — den første angaaende »Arbejdstiden for

(, Se Reichs-Arbeitsblatt, 1. Aarg., Nr. 1, S. 2.

Medhjælpere paa Handelskontorer, der ikke var forbunden med Udsalgssted«, stammede dog fra Tiden før dets Oprettelse — dels periodisk det arbejdsstatistiske Raads Forhandlinger, og det hver Maaned udkommende »Reichs-Arbeitsblatt«, der staar fuldt paa Højde med, ja maaske er det bedste af de forskellige Landes i det foregaaende nævnte arbejdsstatistiske Tidsskrifter. Ikke blot for Prisens og Omfangets Skyld (hvert Hæfte à c. 70 Sider koster 10 Pf.), men ogsaa hvad Indholdet angaar, kan det anbefales enhver, der ønsker stadige og paalidelige Meddelelser om sociale Forhold i Tyskland og andre Lande.

Det nævnte Beirat für Arbeiterstatistik er en Fortsættelse af den hidtil (fra 1891—1902) bestaaende Kommission. Der sidder deri 7 Medlemmer af Rigsdagen og 7 af Forbundsraadet, medens Direktøren for det statistiske Bureau er Præsident. Det kan som Bisiddere med raadgivende Stemme tilkalde et lige Antal Arbejdere og Arbejdsgivere og har til Opgave: 1) efter Forbundsraadets eller Rigskanslerens Anordning at gøre Indstillinger om Udførelsen og Bearbejdelsen af arbejdsstatistiske Undersøgelser, 2) eller selv gøre Forslag til Rigskansleren om saadanne, 3) i Tilfælde, hvor det synes nødvendigt for Fuldstændiggørelsen at et statistisk Materiale, afhøre Vidner (Auskunfts-personen). Over dets Forhandlinger optages en Protokol, der udgives af Arbejdsbureauet.

Efterhaanden er vi paa denne vor Rejse kommen til de fleste civiliserede Lande Jorden rundt i den nye og den gamle Verden, og man vil have fundet mange

fælles Træk hos alle disse Bureauer, der jo ogsaa alle er den samme Tids Børn. Det typiske Forløb for deres Oprettelse skildres noget pessimistisk af Dr. Heinrich Braun*) saaledes:

»Arbejderklassens politiske eller faglige Organisationer opstiller først Fordringen og forfægter den med des større Klarhed og Bestemthed, jo mere de udvikler sig. Gennem lang og møjsommelig Agitation overvindes Lovgivningens passive Modstand, og som Forslag naar Spørgsmaalet frem til Parlamentet, uden dog at blive behandlet end sige vedtaget. Først under Trykket af den voksende Arbejderbevægelse og trængt af uafviselige Krav om sociale Love, beslutter endelig Regeringen sig til at skabe en som oftest kummerlig Organisation for Arbejdsstatistiken«.

Den Hovedfordel, der knytter sig til en saadan dertil særlig oprettet Institution, er foruden dennes sagkyndige og erfarne Personale, Muligheden for af eget Initiativ at kunne tage Sager op til Behandling, selv at kunne sætte Undersøgelser i Gang, saaledes at Arbejdsstatistiken bliver, som G. v. Mayr har udtrykt det**) ikke »en Tjenerinde ved enkelte Lejligheder, men en stadig Fører og Raadgiver for Socialpolitiken«.

De Midler og Kræfter, der har været stillede til Bureauernes Raadighed, er i det hele og store blevne godt benyttede. Saa vidt mulig har man overalt ved de større og vigtigere Undersøgelser fulgt den amerikanske Metode, med egne Øjne at lære Forholdene at kende, selv gaa omkring og samle de Oplysninger, man har Brug for, og ligeledes har man overalt be-

*) Brauns Archiv 1894, S. 306.

**) Algem. stat. Archiv, 1893. S. 160.

stræbt sig for at komme i direkte Berøring med Fagforeninger og Arbejdsgiverforeninger, Sygekasser, Forbrugsforeninger og andre lignende Associationer, der ligger inde med meget værdifuldt socialstatistisk Stof, og har derved opnaaet at gøre disse til interesserede Medarbejdere og fordrive al Skepsis, der af den ene eller den anden Part kunde næres overfor Bureauets Virksomhed. Overalt er der ogsaa lagt Vægt paa at gøre ogsaa de bredeste Lag delagtige i de udgivne Arbejder, særlig da ved Udsendelse af de billige Tidsskrifter med Ekstrakter af de større, vanskeligere tilgængelige Værker, og med korte, klare Oversigter over Arbejdsmarkedet og øvrige Arbejdsforhold i Ind- og Udland.

Til Slut skal endelig nævnes tre Lande, som ikke er medtagne i det foregaaende, men som der dog for Fuldstændigheds Skyld kan være Grund til at omtale.

I Holland og Norge er der intet særligt Bureau for Arbejdsstatistik; men af Centralbureauerne for Statistik indsamles arbejdsstatistiske Oplysninger og udgives Tidsskrifter i Lighed med andre Landes Arbejdsbureauers: i Holland (siden 1902) kvartalsvis »Tijdschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek«, hvert Hefte paa et Par Hundrede Sider; i Norge (siden Oktober 1903) hver Maaned »Arbejdsmarkedet« paa 16 Sider, mest indeholdende Statistik over Arbejdsledighed i Norge. Endvidere skal nævnes Schweiz, der siden 1886 har haft et af Fagforeningerne oprettet og af Staten støttet »Secrétariat ouvrier Suisse«, der indenfor smaa Rammer har virket som Arbejdsbureau.

Til de faa Lande — væsenlig i Østeuropa — hvor Arbejdsstatistiken endnu ikke er bleven samlet og

henlagt under nogen særlig Institution, hører Danmark. Men ogsaa her vil vel engang Fordringerne komme frem og vel ogsaa engang blive opfyldte under den ene eller den anden Form; thi ogsaa her gælder, hvad Italiens Minister for Landbrug, Industri og Handel, Hr. Zanardelli, i 1901 udtalte i det italienske Deputeretkammer: »En Institution som disse, der allerede med heldige Resultater virker i mange fremmede Lande, er en Nødvendighed ogsaa i vort Land, hvor som Følge af den overordenlige Udvikling i Landbrug og Industri Spørgsmaal vedrørende Arbejdet og Arbejderne er blevne af stor Betydning«.
